

Praksisnotat om borgerstyret personlig assistance

Til brug for tema-ankemøde december 2020

Indhold

- I. Lovgrundlag
- II. Generelt
- III. Personkreds for borgerstyret personlig assistance
- IV. Udmåling af hjælp i ordning om borgerstyret personlig assistance
- V. Praksis- Ankestyrelsens principmeddelelser
- VI. De konkrete mødesager

I. Lovgrundlag

Praksisnotatet er baseret på lov om social service (serviceloven), jf. lovbekendtgørelse nr.1287 af 28. august 2020, bekendtgørelse 1069 af 30. juni 2020 om udmåling af tilskud til ansættelse af hjælpere og borgerstyret personlig assistance efter serviceloven, bekendtgørelse 1296 af 15. december 2009 om ydelser efter lov om social service under midlertidige ophold i udlandet og vejledning nr.10325 af 12. december 2017 om kontant tilskud og borgerstyret personlig assistance.

Serviceoven:

§ 96. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde borgerstyret personlig assistance. Borgerstyret personlig assistance ydes som tilskud til dækning af udgifter ved ansættelse af hjælpere til pleje, overvågning og ledsagelse til borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har et behov, som gør det nødvendigt at yde denne ganske særlige støtte.

Stk. 2. Det er en betingelse for tilskud til ansættelse af hjælpere efter stk. 1, at borgeren er i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne. Det er desuden en betingelse, at borgeren kan fungere som arbejdsgiver for hjælperne, medmindre den pågældende indgår aftale med en nærtstående eller en forening eller privat virksomhed, der er godkendt af socialtilsynet, om, at tilskuddet overføres til den nærtstående, foreningen eller den private virksomhed, der herefter er arbejdsgiver for hjælperne.

Arbejdsgiverbeføjelserne i forhold til hjælperne vedrørende spørgsmål om ansættelse og afskedigelse af hjælpere varetages i så fald af den nærtstående, foreningen eller den private virksomhed i samråd med den pågældende. En aftale om overførsel af tilskuddet til

en forening eller privat virksomhed er ikke bindende for borgeren, hvis foreningen eller den private virksomhed ikke var godkendt af socialtilsynet på tidspunktet for aftalens indgåelse, og hvis foreningen eller den private virksomhed ikke på dette tidspunkt gjorde borgeren bekendt med dette.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan tilbyde borgerstyret personlig assistance til borgere, der ikke er omfattet af personkredsen efter stk. 1, hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at dette er den bedste mulighed for at sikre en helhedsorienteret og sammenhængende hjælp for borgeren.

Stk. 4. I de situationer, hvor borgeren eller en nærstående er arbejdsgiver, skal kommunalbestyrelsen tilbyde at varetage lønudbetaling m.v.

§ 96 a. Social- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om kommunalbestyrelsens udmåling af tilskud til borgerstyret personlig assistance, herunder om dækning af udgifter til hjælpernes løn, udgifter ved varetagelse af arbejdsgiveropgaver og administrative opgaver m.v. samt andre udgifter for borgeren, der er forbundet med den modtagne hjælp.

Stk. 2. Er der indgået aftale om, at tilskuddet til ansættelse af hjælper efter § 95 eller borgerstyret personlig assistance efter § 96 skal overføres til en forening eller privat virksomhed, kan kommunalbestyrelsen kun udbetale tilskuddet til foreningen eller den private virksomhed, hvis foreningen eller den private virksomhed er godkendt af socialtilsynet.

Stk. 3. Modtager borgeren selv eller en nærstående tilskuddet til ansættelse af hjælper efter § 95 eller borgerstyret personlig assistance efter § 96, udbetales tilskuddet månedsvis forud. Er der indgået aftale om, at tilskuddet overføres til en godkendt forening eller privat virksomhed, udbetales tilskuddet månedsvis bagud.

Stk. 4. Social- og indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om udbetaling og regulering af tilskud, regnskabsaflæggelse og tilbagebetaling af tilskud.

§ 96 b. Flytter en person fra en kommune, der udbetaler tilskud efter §§ 95 eller 96, skal den hidtidige opholdskommune, uanset reglerne i § 9 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, fortsætte udbetalingen af tilskud, indtil den nye opholdskommune har truffet afgørelse om tilskud efter §§ 95 eller 96.

Stk. 2. Har en kommune udbetalt tilskud efter stk. 1, har kommunen krav på refusion herfor fra den nye opholdskommune. Refusionskravet omfatter tilskud, som den hidtidige opholdskommune har betalt efter borgerens flytning fra den tidligere opholdskommune og frem til datoen for den nye opholdskommunes afgørelse.

Udmålingsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om udmåling af tilskud til ansættelse af hjælpere og borgerstyret personlig assistance efter lov om social service):

§ 1. Kommunalbestyrelsens tildeling af hjælp og fastsættelse af timetallet efter §§ 95 eller 96 i lov om social service danner grundlag for udmåling af det kontante tilskud til ansættelse af hjælpere og tilskud til borgerstyret personlig assistance.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal ved fastsættelse af timetallet sikre, at der tages højde for timer til oplæring af hjælpere. Kommunalbestyrelsen skal desuden tage højde for timer til personalemøder, når borgeren har ansat mere end en hjælper, samt til medarbejderudviklingssamtaler m.v.

§ 5. Kommunalbestyrelsen skal ved beregningen af tilskuddet foretage en konkret vurdering af borgerens behov, og herunder behov der kan medføre, at det er nødvendigt at ansætte hjælpere med særlige kvalifikationer herunder en særlig faglig baggrund. Ved udmålingen af tilskud til dækning af omkostninger til løn til hjælpere skal kommunalbestyrelsen ved beregningen af tilskuddet som minimum tage udgangspunkt i grundlønnen for sammenlignelige faggrupper, og kommunalbestyrelsen skal anvende samme udgangspunkt ved beregning af alle elementer af lønnen, jf. stk. 2.

Stk. 2. Ved udmålingen af tilskuddet til løn pr. time efter stk. 1 skal kommunalbestyrelsen sikre, at der ved beregningen sikres den nødvendige rummelighed i udmålingen og herunder tages højde for

- 1) tidsbestemte tillæg,
- 2) stedbestede tillæg,
- 3) funktions- og kvalifikationstillæg m.v.,
- 4) arbejdsmarkedspension og
- 5) anciennitet.

Stk. 3. Ved udmåling af tilskud til løn efter stk. 2 kan der i helt særlige tilfælde udmåles tilskud til dækning af rådighedstimer til borgeren. Ved rådighedstimer forstås timer, hvor hjælperen er til stede, men hvor der kun undtagelsesvis udføres aktiviteter for borgeren, herunder i forbindelse med delt tjeneste eller ved et mere spredt hjælpebehov.

§ 10. Kommunalbestyrelsen skal udmåle et tilskud til dækning af andre direkte og indirekte omkostninger, der er forbundet med at ansætte hjælpere til hjælp i og uden for hjemmet, i det omfang kommunalbestyrelsen efter en konkret vurdering finder, at borgerens omkostninger hertil ikke dækkes efter § 16 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.

Udlandsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om ydelser efter lov om social service under midlertidige ophold i udlandet):

§ 1. Hjælp efter serviceloven er betinget af, at modtageren opholder sig lovlig her i landet, jf. lovens § 2, stk. 1.

Stk. 2. Under midlertidige ophold i udlandet bevares dog retten til hjælp efter servicelovens §§ 41, 42, 45, 96, 97, 98, 100, 112, 113, 114 og 118 efter reglerne i bekendtgørelsen.

§ 2. Det er en betingelse for at bevare retten til hjælp i udlandet, at modtageren inden udrejsen opfylder betingelserne for at modtage hjælp, samt at kommunen løbende kan holdes orienteret om, at opholdet sker, uden at de almindelige regler for hjælpen tilsidesættes, jf. § 11 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

§ 3. Ved midlertidige ophold i udlandet på op til en måned bevarer modtageren de typer af hjælp, der er nævnt i § 1, stk. 2, uden at ansøge kommunen herom. Dog skal betingelserne i § 2 være opfyldt. Ved midlertidige ophold i udlandet, der overstiger en måned, skal modtageren, før udlandsopholdet påbegyndes, ansøge kommunen om bevarelse af hjælp. Den periode, i hvilken hjælpen i det enkelte tilfælde kan bevares, afhænger af formålet med hjælpen og de konkrete omstændigheder, herunder karakteren af hjælpen.

Stk. 2. Når modtageren deltager i aktiviteter, der er led i aktivering eller revalidering, jf. § 5, stk. 2, nr. 1, i lov om aktiv socialpolitik, eller deltager i en uddannelse i udlandet, der berettiger til statens uddannelsesstøtte i udlandet, jf. bekendtgørelse nr. 455 af 8. juni 2009 om statens uddannelsesstøtte (SU-bekendtgørelsen), kan modtageren bevare hjælpen nævnt i § 1, stk. 2, i hele perioden. Modtageren kan i disse tilfælde anvende tilskud til dækning af udgifter ved ansættelse af hjælpere efter servicelovens § 96 til ansættelse af hjælpere i udlandet. Hjælpen ydes under hensyn til lønniveauet i det pågældende land, dog maksimalt med det beløb, der ville blive ydet her i landet til dækning af det tilsvarende behov. Hvis modtageren vælger at medbringe hjælpere, kan tilskud hertil ikke overstige det tilskud, der ville blive ydet her i landet til dækning af det tilsvarende behov, og der kan ikke ydes hjælp til rejse- og opholdsudgifter til hjælperen efter servicelovens § 96 eller som merudgift efter servicelovens § 100.

Stk. 3. Når modtageren har behov for nødvendig lægebehandling, som den pågældende ikke kan få her i landet, jf. bekendtgørelse nr. 594 af 11. juni 2009 om ret til sygehusbehandling m.v., samt artikel 22, stk. 1, c) og stk. 2 i EF-forordning 1408/71 om social sikring af vandrende arbejdstagere m.fl., eller behandlingstilbud, kurophold e.l., som er betalt af det offentlige, kan modtageren bevare hjælpen nævnt i § 1, stk. 2, i hele perioden.

Stk. 4. Retten til ansættelse til pasning af nærtstående efter servicelovens § 118 bevares, når den person, der har et pasningsbehov, har et midlertidigt ophold i udlandet. Personen, der har et pasningsbehov, skal opfylde de betingelser, der er nævnt i § 2.

§ 4. Der kan ikke ydes hjælp til rejse- og opholdsudgifter efter servicelovens §§ 45 og 97 eller som merudgift efter servicelovens §§ 41 og 100 ved ledsagelse til udlandet, jf. dog § 5.

§ 5. Ud over den hjælp, der efter reglerne i denne bekendtgørelse kan bevares under midlertidige ophold i udlandet, kan der i forbindelse med kortvarige ferieophold i udlandet i særlige tilfælde efter en konkret vurdering ydes tilskud til dækning af ekstra omkostninger, der er forbundet med opholdet.

II. Generelt

Det overordnede formål med bevilling af borgerstyret personlig assistance (BPA) er at skabe grundlag for en fleksibel ordning, så personer med omfattende funktionsnedsættelser kan fastholde eller opbygge et selvstændigt liv.

Borgere, der opfylder betingelserne og ønsker at modtage tilskud til selv at ansætte hjælpere, får tilbudt en ordning, der tager udgangspunkt i borgerens selvbestemmelse, og som kan tilpasses egne ønsker og behov.

Formålet er samtidig, at der skabes mulighed for en helhedsorienteret hjælp for borgere med omfattende hjælpebehov.

Bestemmelsen omhandler således muligheden for at modtage hjælp i form af et kontant tilskud, som giver borgeren mulighed for selv at ansætte hjælpere og dermed vælge, hvem der skal udføre hjælpen.

Målgruppen for ordningen er personer over 18 år. Der er ikke nogen øvre aldersgrænse. Kommunen kan derfor også bevilge borgerstyret personlig assistance til personer over 67 år.

Der kan normalt ikke bevilges borgerstyret personlig assistance, når borgeren bor i en bolig, hvor hjælpen er tilrettelagt for flere beboere, fx plejehjem, plejebolig eller botilbud.

III. Personkredsen for borgerstyret personlig assistance

Personkredsen for borgerstyret personlig assistance er borgere med en betydelig og varig funktionsnedsættelse, der har et behov for hjælp til personlig pleje, praktiske opgaver, ledsagelse og overvågning, som ikke kan dækkes gennem andre bestemmelser. Der vil normalt være tale om borgere med et massivt behov for hjælp til almindelige dagligdags funktioner.

Kommunen skal tilbyde borgerstyret personlig assistance til borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har et behov, som gør det nødvendigt at yde denne ganske særlige støtte, for at borgeren kan opbygge eller fastholde et selvstændigt liv med mulighed for deltagelse i samfundslivet.

Det kan eksempelvis skyldes, at der er tale om hjælpebehov, der ligger ud over, hvad der kan ydes som personlig og praktisk hjælp, eller ud over det behov for ledsagelse, der kan imødekommes efter andre bestemmelser i serviceloven. Det kan fx være behov for hjælp til mange eller mere spredte opgaver i løbet af døgnet, hvor det er en forudsætning, at hjælperne er til stede for, at borgeren kan leve et selvstændigt liv.

Det særlige hjælpebehov kan også skyldes, at den hjælp, der er behov for, er af så personlig karakter, at det er væsentligt selv at kunne sammensætte sit hjælperkorps. Det kan være, at borgerens behov er så specifikke og personlige, at de forudsætter individuel oplæring af hjælperne fx af hensyn til forflytning, placering i kørestol, betjening af særligt indrettet bil eller lift eller kendskab til respirator eller mavesonde og hygiejne i den forbindelse.

Endelig kan det være afgørende for borgeren, at hjælpen skal ydes på bestemte tidspunkter for at få borgerens dagligdag til at fungere i forhold til børn, arbejdsliv, uddannelse, fritidsliv mv. Det at have ansvaret for et eller flere mindre børn, som borgeren bor

sammen med, kan også i sig selv være tilstrækkeligt, selv om borgeren kun i meget begrænset omfang kan påtage sig noget af det praktiske selv.

Det er en betingelse for at have ordningen, at borgeren kan varetage arbejdslederfunktionen. Arbejdslederansvaret kan ikke overdrages til andre, heller ikke en væрге. Borgeren skal også varetage arbejdsgiverfunktionen, med mindre arbejdsgiveransvaret overdrages til fx en forening eller privat virksomhed.

At borgeren skal være i stand til at varetage arbejdslederfunktionen betyder, at borgeren skal kunne varetage den daglige ledelse og tilrettelæggelse af hjælpen, herunder

- Rekruttere hjælpere
- Udarbejde jobbeskrivelser og vagtplaner
- Oplæring og instruktion af hjælpere
- Afholde personalemøder
- Afholde medarbejdersamtaler (MUS)
- Planlægge aktiviteter

Borgeren skal desuden være arbejdsgiver i ordningen, medmindre arbejdsgiveransvaret overdrages til en nærtstående, en forening eller privat virksomhed. Arbejdsgiveren er også ansvarlig for arbejdsmiljø, herunder arbejdstidsregler.

Arbejdsgiveropgaver er bl.a.

- Ansættelse og afskedigelse af hjælpere
- Udarbejdelse af ansættelsesbeviser
- Udbetaling af løn
- Indberetning af SKAT
- Indbetaling af feriepenge, ATP

Et højt aktivitetsniveau kan ikke i sig selv medføre, at en borger bliver omfattet af personkredsen, hvis hjælpebehovet kan dækkes på en fleksibel måde på anden vis.

Principmeddelelse 18-18:

Borgerens hjælpebehov

Kommunen skal tilbyde borgerstyret personlig assistance til borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har et behov, som gør det nødvendigt at yde denne ganske særlige støtte og fleksibilitet i levering af hjælpen, som er nødvendig for at leve så normalt et liv som muligt.

Der er som udgangspunkt tale om borgere, der har et behov, der ikke kan dækkes ved almindelig personlig og praktisk hjælp, ledsagelse m.v. Det kan fx skyldes, at der er tale om hjælp af så personlig karakter, at det forudsætter individuel oplæring af hjælperne. Det kan også skyldes, at borgeren har behov for en mere fleksibel løsning, end der kan gives efter servicelovens andre bestemmelser, fx for at få borgerens dagligdag til at fungere.

Aktivitetsniveau

Et højt aktivitetsniveau kan ikke i sig selv medføre, at en borger er omfattet af personkredsen for borgerstyret personlig assistance, hvis borgerens øvrige behov kan dækkes på en fleksibel måde efter andre bestemmelser. Dog kan en borgers aktivitetsniveau i det konkrete tilfælde være en del af vurderingen af, om borgeren har et behov, som gør det nødvendigt at yde en ganske særlig støtte som borgerstyret personlig assistance.

Borgerens boligforhold

Der kan normalt ikke bevilges ordning med borgerstyret personlig assistance, når borgeren bor i en bolig, hvor hjælpen er tilrettelagt for flere beboere, fx plejehjem, plejeboliger, botilbud eller lignende. Der kan godt bevilges ordning med borgerstyret personlig assistance til hjemmeboende voksne, når de øvrige betingelser er opfyldt.

Arbejdsleder

Det er en betingelse, at borgeren er i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne. Det betyder, at borgeren skal være i stand til at tilrettelægge hjælpen og fungere som daglig leder for hjælperne. De typiske opgaver, borgeren skal kunne varetage, er at planlægge det daglige arbejde, udarbejde jobbeskrivelser og udvælge hjælpere, varetage oplæring samt afholde personalemøder og medarbejderudviklingssamtaler (MUS). Det er borgeren selv, der skal kunne varetage denne rolle. Arbejdslederansvaret kan ikke overtages af andre, hverken en værge eller anden nærtstående.

Arbejdsgiver

Det er desuden en betingelse, at borgeren kan fungere som arbejdsgiver for hjælperne, medmindre borgeren indgår en aftale med en nærtstående, en forening eller privat virksomhed om at overdrage arbejdsgiveransvaret. Arbejdsgiveropgaven indebærer som udgangspunkt, at borgeren har ansvaret for at administrere ydelsen og de praktiske og juridiske opgaver, der er forbundet med ordningen. Det er fx ansættelse og afskedigelse af personale, udbetaling af løn, indberetning af skat og at sikre et lovligt arbejdsmiljø.

IV. Udmåling af hjælp i en ordning om borgerstyret personlig assistance

Udgangspunktet for udmålingen af hjælp er en konkret og individuel vurdering af borgerens behov. Der er ikke et krav om behov for døgnhjælp, men udmålingen skal sikre en sammenhængende og fleksibel hjælp, hvor borgeren ikke skal ansøge ofte for at få dækket yderligere hjælp.

Principmeddelelse 110-11:

Udmåling af hjælp efter servicelovens bestemmelse om borgerstyret personlig assistance(BPA) skulle ske efter en individuel behovsvurdering med udgangspunkt i, hvad borgeren selv kunne klare. Ankestyrelsen fandt, at de ressourcer, som kommunen havde afsat til plejeopgaverne, ville kunne dække hjælpebehovet.

Ankestyrelsen lagde vægt på det oplyste om ansøgerens helbredsmæssige forhold og behov for personlig og praktisk hjælp.

Ankestyrelsen fandt efter de lægelige oplysninger, at ansøgeren kunne være alene i kortere perioder. Ankestyrelsen fandt endvidere, at der var mulighed for at lave en tidsplan, således at hjælpen kunne ydes på de tidspunkter af dagen, hvor ansøgeren havde brug for den.

Udmålingen må ikke tage udgangspunkt i kvalitetsstandarderne.

Hjælpebehovet skal dækkes både i og uden for hjemmet, og der kan også udmåles hjælp til ledsagelse og overvågning. Der kan i helt særlige tilfælde udmåles hjælp som rådighedstimer, hvor hjælperen er til stede, men kun undtagelsesvist udfører aktiviteter for borgeren. Rådighedstimer skal have tilknytning til den hjælp, der kan bevilges hjælp til efter servicelovens bestemmelse om praktisk hjælp og personlig pleje. Rådighedstimer kan fx anvendes ved et mere spredt hjælpebehov ud over dagen eller ved delt tjeneste, hvor der er behov for, at to hjælpere er til stede samtidig.

Der kan også udmåles puljetimer, når det ikke er muligt helt at fastslå, om der i løbet af året kan være behov for yderligere udmåling af tid, eller når borgeren har behov for deltagelse i aktiviteter, hvor det ikke er muligt at fastlægge tidspunkt eller varigheden af hjælpebehovet ved planlægningen af aktiviteten. Der kan fx udmåles puljetimer til weekendophold, kurser, ferier, MUS og oplæring.

Kommunen skal forklare, hvordan denne er kommet frem til den fastsatte tidsestimering. Vi henviser til artikel om udmåling i Nyt fra Ankestyrelsen nr. 4/2016 "Kommunen skal forklare og begrunde tidsforbruget til hjælpeopgaver".

Borgeren kan vælge at få hjælpeopgaver løst af hjemmeplejen, som derefter fratrækkes i det kontante tilskud, da borger ellers ville blive dobbeltkompenseret. Kommunen kan ikke pålægge eller forudsætte, at noget af hjælpen skal varetages af hjemmeplejen.

Den bevilgede hjælp kan bevares under midlertidige udlandsophold. Under midlertidige ophold i udlandet på op til en måned bevarer modtageren den bevilgede hjælp uden at ansøge kommunen om det. Ud over den hjælp, der kan bevares under midlertidige ophold i udlandet, kan der i forbindelse med kortvarige ferieophold i udlandet i særlige tilfælde efter en konkret vurdering ydes tilskud til dækning af ekstra omkostninger, der er forbundet med opholdet. Borgeren skal søge om dækning af ekstra udgifter inden afrejse.

Principmeddelelse 96-16:

Under midlertidige ophold i udlandet bevarer borgeren retten til visse former for hjælp efter udlandsbekendtgørelsens regler. Udover den hjælp, der kan bevares under midlertidige ophold i udlandet, kan der i forbindelse med kortvarige ferieophold i udlandet i særlige tilfælde dækkes ekstra omkostninger, der er forbundet med opholdet.

Bevare den bevilgede hjælp under midlertidige ophold

Under midlertidige ophold i udlandet på op til en måned bevarer modtageren den bevilgede hjælp uden at ansøge kommunen om det.

Ved midlertidige ophold i udlandet, der overstiger en måned, skal modtageren, før udlandsopholdet påbegyndes, ansøge kommunen om at bevare hjælpen. Den periode, i hvilken hjælpen i det enkelte tilfælde kan bevares, afhænger af formålet med hjælpen og de konkrete omstændigheder, blandt andet karakteren af hjælpen.

Dækning af ekstra omkostninger ved kortvarige ferieophold i udlandet

En rejse på 14 dage i udlandet kan almindeligvis betegnes som et kortvarigt ophold henset til, at de fleste lønmodtagere har 5-6 ugers ferie om året. Det er ikke ualmindeligt at holde 14 dages ferie i udlandet i sammenhæng. 3 uger kan derimod ikke betegnes som et kortvarigt ophold, og mere end én årlig udlandsrejse ligger udover, hvad der kan betegnes som almindeligt.

En handicappet borger har derfor som udgangspunkt alene ret til dækning af ekstra omkostninger til én årlig ferie i udlandet, selvom varigheden er kortere end 14 dage.

Borgeren har ret til at få dækket ekstra omkostninger i forbindelse med afholdelse af et ferieophold, der er almindeligt for andre ikke-handicappede borgere. De særligt påkrævede ekstra omkostninger må ikke være en følge af den valgte ferieform. Det afgørende er, at borgeren har mulighed for at holde en sædvanlig ferie i udlandet, men ikke nødvendigvis en bestemt form for ferie.

Afgørende for vurderingen af, om borgeren har ret til dækning af ekstra omkostninger, er, om det er særligt påkrævet eller en afgørende forudsætning for gennemførelsen af en udlandsrejse.

Dækning af rejse- og opholdsudgifter for borgerens eventuelle hjælpere kan være en afgørende forudsætning for gennemførelsen af en udlandsrejse.

V. Praksis- Ankestyrelsens principmeddelelser

Personkreds:

18-18 Borgerens hjælpebehov

Kommunen skal tilbyde borgerstyret personlig assistance til borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har et behov, som gør det nødvendigt at yde denne ganske særlige støtte og fleksibilitet i levering af hjælpen, som er nødvendig for at leve så normalt et liv som muligt.

Der er som udgangspunkt tale om borgere, der har et behov, der ikke kan dækkes ved almindelig personlig og praktisk hjælp, ledsagelse m.v. Det kan fx skyldes, at der er tale om hjælp af så personlig karakter, at det forudsætter individuel oplæring af hjælperne. Det kan også skyldes, at borgeren har behov for en mere fleksibel løsning, end der kan gives efter servicelovens andre bestemmelser, fx for at få borgerens dagligdag til at fungere.

Aktivitetsniveau

Et højt aktivitetsniveau kan ikke i sig selv medføre, at en borger er omfattet af personkredsen for borgerstyret personlig assistance, hvis borgerens øvrige behov kan dækkes på en fleksibel måde efter andre bestemmelser. Dog kan en borgers aktivitetsniveau i det konkrete tilfælde være en del af vurderingen af, om borgeren har et behov, som gør det nødvendigt at yde en ganske særlig støtte som borgerstyret personlig assistance.

Borgerens boligforhold

Der kan normalt ikke bevilges ordning med borgerstyret personlig assistance, når borgeren bor i en bolig, hvor hjælpen er tilrettelagt for flere beboere, fx plejehjem, plejeboliger, botilbud eller lignende. Der kan godt bevilges ordning med borgerstyret personlig assistance til hjemmeboende voksne, når de øvrige betingelser er opfyldt.

Arbejdsleder

Det er en betingelse, at borgeren er i stand til at fungere som arbejdsleder for hjælperne. Det betyder, at borgeren skal være i stand til at tilrettelægge hjælpen og fungere som daglig leder for hjælperne. De typiske opgaver, borgeren skal kunne varetage, er at planlægge det daglige arbejde, udarbejde jobbeskrivelser og udvælge hjælpere, varetage oplæring samt afholde personalemøder og medarbejderudviklingssamtaler (MUS). Det er borgeren selv, der skal kunne varetage denne rolle. Arbejdslederansvaret kan ikke overtages af andre, hverken en værge eller anden nærtstående.

Arbejdsgiver

Det er desuden en betingelse, at borgeren kan fungere som arbejdsgiver for hjælperne, medmindre borgeren indgår en aftale med en nærtstående, en forening eller privat virksomhed om at overdrage arbejdsgiveransvaret. Arbejdsgiveropgaven indebærer som udgangspunkt, at borgeren har ansvaret for at administrere ydelsen og de praktiske og juridiske opgaver, der er forbundet med ordningen. Det er fx ansættelse og afskedigelse af personale, udbetaling af løn, indberetning af skat og at sikre et lovligt arbejdsmiljø.

Udmåling:

104-19 Reglerne for udmåling af tilskud til ansættelse af hjælpere fremgår af bekendtgørelse om udmåling af tilskud til ansættelse af hjælpere og borgerstyret personlig assistance efter serviceloven (udmålingsbekendtgørelsen).

Omkostninger til løn til hjælpere

Ved udmåling af tilskud til hjælpernes løn skal kommunen tage udgangspunkt i grundlønnen for sammenlignelige faggrupper. Kommunen skal anvende samme udgangspunkt ved beregning af alle elementer af lønnen, herunder tillæg til lønnen. Det fremgår af udmålingsbekendtgørelsen.

Udmålingsbekendtgørelsen nævner forskellige løntillæg, som kommunen skal udmåle tilskud til herunder tids-og stedbestede tillæg. Denne liste er efter sin ordlyd ikke udtømmende, men indeholder eksempler på hvilke tillæg, der kan ydes støtte til, når borgeren har en tilskudsordning.

Da kommunen skal sikre, at borgeren kan rekruttere og fastholde personale med det bevilgede tilskud, er det afgørende, at løntillægget til hjælperen er betinget i varetagelsen af et nødvendigt hjælpebehov hos borgeren, og at tillægget er en del af lønnen ved sammenlignelige faggrupper.

Akuttillæg kan være et nødvendigt tillæg, som der skal ydes støtte til ved en tilskudsordning. Det er tilfældet, hvis det er nødvendigt for arbejdslederen at tilkalde hjælpere med kort varsel og af den grund udbetaler ekstra tillæg til løn til hjælpere. Kommunen skal kun udmåle tilskud hertil, hvis arbejdslederen er forpligtet til at betale hjælpere ekstra løn/tillæg ved akutte vagter.

Kommunen skal vejlede arbejdslederen i en tilskudsordning om, hvilken løn hjælperne skal tilbydes i form af løn og tillæg.

Tilskud til uddannelsesfonde og efteruddannelse

Kommunen skal dække omkostninger til nødvendige kurser for hjælpere. Det følger af udmålingsbekendtgørelsen. Kommunen er ikke forpligtet til at yde tilskud til uddannelsesfonde, som det ikke er lovpligtigt at indbetale til, da kommunen alene skal yde tilskud i forhold til de konkrete nødvendige udgifter, som arbejdslederen har til uddannelse af hjælpere. Det skyldes, at kommunen kun er forpligtet til at følge den del af overenskomsten, som kan sikre rekruttering og fastholdelse af personale i den konkrete ordning.

33-19 Efter serviceloven skal kommunen tilbyde borgerstyret personlig assistance til borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har et behov, som gør det nødvendigt at yde denne ganske særlige støtte.

Efter lov om kompensation til handicappede i erhverv kan kommunen yde personlig assistance til ledige, lønmodtagere og selvstændigt erhvervsdrivende, der på grund af varig og betydelig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse har behov for særlig personlig bistand.

Borgerstyret personlig assistance ydes som tilskud til dækning af udgifter ved ansættelse af hjælpere til pleje, overvågning og ledsagelse. Borgerstyret personlig assistance bevilges derfor til opgaver i forbindelse med personlig pleje, praktisk hjælp, ledsagelse og overvågning.

Formålet med personlig assistance efter reglerne om kompensation til handicappede i erhverv er at give borgeren mulighed for at varetage sine arbejdsopgaver og deltage i arbejdsmæssige møder, arrangementer mv. Der er derfor tale om varetagelse af andre typer opgaver end de opgaver, som hjælpere i en ordning om borgerstyret personlig assistance er ansat til at varetage.

Hvis en borger med betydelig og varig nedsat funktionsevne har brug for særlig personlig bistand i forbindelse med sit erhverv, skal bistanden bevilges efter lov om kompensation til handicappede i erhverv, og ikke efter servicelovens bestemmelse om borgerstyret personlig assistance.

Både de opgaver, der relaterer sig til borgerens ordning med borgerstyret personlig assistance, og den hjælp, der bevilges efter kompensationsloven, kan varetages af den samme person, hvis det er praktisk muligt.

98-16 En borger med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som er i stand til at være arbejdsleder, har mulighed for at få udbetalt et tilskud til selv at ansætte sine hjælpere, enten i en ordning om kontant tilskud eller som borgerstyret personlig assistance.

Kommunen skal udmåle tilskuddet til ansættelse af hjælpere ud fra borgerens behov. I tilskuddet skal indgå omkostninger til hjælpernes løn. Reglerne for udmåling til hjælpernes løn er fælles for begge tilskudsordninger.

Kommunen skal tage udgangspunkt i overenskomsten med sammenlignelige faggrupper ved udmåling af tilskud til hjælpernes løn
Ved en sammenlignelig faggruppe forstås en gruppe, som udfører lignende opgaver som dem, hjælperne i en ordning om kontant tilskud eller borgerstyret personlig assistance skal udføre. Kræver udførelsen særlige kompetencer, skal den sammenlignelige gruppe være i besiddelse af disse.

Kommunens udmåling af tilskud skal tage udgangspunkt i overenskomsten med sammenlignelige faggrupper, men udmålingen skal ikke følge hele overenskomsten. Hvis der fx er særlige tillæg i en overenskomst for en særlig funktion, som der ikke er behov for i de opgaver, som den konkrete borgers behov tilsiger, skal der ikke udmåles tilskud til dette. Kommunen skal sikre, at borgeren kan rekruttere og fastholde personale med det bevilgede tilskud.

Kommunen er ikke bundet af lønftaler, som borgeren har indgået med hjælperne

Kommunen skal sikre i udmålingen, at borgeren med det fastsatte tilskud kan rekruttere og fastholde personale, men tilskuddet kan ikke øges ved borgers aftale med hjælperne om højere løn.

96-16 Det er som udgangspunkt en betingelse for at få bevilget hjælp efter servicelovens regler, at borgeren har lovligt ophold her i landet.

Under midlertidige ophold i udlandet bevarer borgeren dog retten til visse former for hjælp efter udlandsbekendtgørelsens regler. Udover den hjælp, der kan bevares under midlertidige ophold i udlandet, kan der i forbindelse med kortvarige ferieophold i udlandet i særlige tilfælde dækkes ekstra omkostninger, der er forbundet med opholdet.

Bevare den bevilgede hjælp under midlertidige ophold

Under midlertidige ophold i udlandet på op til en måned bevarer modtageren den bevilgede hjælp uden at ansøge kommunen om det.

Ved midlertidige ophold i udlandet, der overstiger en måned, skal modtageren, før udlandsopholdet påbegyndes, ansøge kommunen om at bevare hjælpen. Den periode, i hvilken hjælpen i det enkelte tilfælde kan bevares, afhænger af formålet med hjælpen og de konkrete omstændigheder, blandt andet karakteren af hjælpen.

Ved vurderingen af om den bevilgede hjælp kan bevares, skal kommunen forholde sig til, om borgerens behov kan tilgodeses i forbindelse med den ønskede rejse. Kommunen skal også forholde sig til, om der er tale om en rejse, som andre almindeligvis vil tage på.

I en konkret sag havde borgeren søgt om ret til at medbringe sin ordning med borgerstyret personlig assistance til USA i 6 måneder. Ankestyrelsen var enig med kommunen i, at borgeren ikke havde ret til at tage sin ordning med borgerstyret personlig assistance med til udlandet i forbindelse med den ønskede rejse, da rejsen måtte anses for at ligge udover, hvad der kan betragtes som almindeligt for ikke-handicappede borgere i samme livssituation.

Borgeren ønskede at deltage i kurser og foredrag i USA med henblik på efter hjemkomsten at holde foredrag om handicapområdet i USA.

Dækning af ekstra omkostninger ved kortvarige ferieophold i udlandet

En rejse på 14 dage i udlandet kan almindeligvis betegnes som et kortvarigt ophold henset til, at de fleste lønmodtagere har 5-6 ugers ferie om året. Det er ikke ualmindeligt at holde 14 dages ferie i udlandet i sammenhæng. 3 uger kan derimod ikke betegnes som et kortvarigt ophold, og mere end én årlig udlandsrejse ligger udover, hvad der kan betegnes som almindeligt.

En handicappet borger har derfor som udgangspunkt alene ret til dækning af ekstra omkostninger til én årlig ferie i udlandet, selvom varigheden er kortere end 14 dage.

Borgeren har ret til at få dækket ekstra omkostninger i forbindelse med afholdelse af et ferieophold, der er almindeligt for andre ikke-handicappede borgere. De særligt påkrævede ekstra omkostninger må ikke være en følge af den valgte ferieform. Det afgørende er, at borgeren har mulighed for at holde en sædvanlig ferie i udlandet, men ikke nødvendigvis en bestemt form for ferie.

Afgørende for vurderingen af, om borgeren har ret til dækning af ekstra omkostninger, er, om det er særligt påkrævet eller en afgørende forudsætning for gennemførelsen af en udlandsrejse.

Dækning af rejse- og opholdsudgifter for borgerens eventuelle hjælpere kan være en afgørende forudsætning for gennemførelsen af en udlandsrejse.

Derimod er det som udgangspunkt ikke særligt påkrævet eller en afgørende forudsætning for gennemførelsen af en rejse at dække rådighedstimer til en hjælper, når hjælperen ikke er på en 24-timers vagt og ikke skal stå til rådighed udover ved sin egen vagt. Det gælder også, selvom en hjælper kræver merløn for at tage med på ferieopholdet.

Kommunen kan ved vurderingen af, hvilke ekstra omkostninger borgeren har ret til dækning af, tage udgangspunkt i kommunens serviceniveau. Kommunen skal dog forholde sig til, om der er konkrete forhold, der tilsiger, at kommunens serviceniveau i den konkrete sag skal fraviges.

94-16 Borger med en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan efter serviceloven modtage kontant tilskud til aflønning af hjælpere, der udfører konkrete hjælpeopgaver i hjemmet i form af praktisk hjælp og personlig pleje. Hjælpen udmåles efter servicelovens bestemmelse om praktisk hjælp og personlig pleje.

I særlige tilfælde kan kommunen bevilge rådighedstimer i ordningen om kontant tilskud. Ved rådighedstimer forstås timer, hvor hjælperen er til stede, men hvor der kun undtagelsesvis udføres aktiviteter for borgeren. Det kan være i forbindelse med delt tjeneste, hvor der eksempelvis er behov for, at to hjælpere er til stede samtidig. Det kan også være, hvis der er et mere spredt hjælpebehov ud over dagen. Rådighedstimer kan alene bevilges til, at hjælperen står til rådighed.

Rådighedstimer skal have tilknytning til den hjælp, der kan bevilges efter servicelovens bestemmelse om praktisk hjælp og personlig pleje. Det betyder, at de opgaver - der i helt særlige tilfælde kan bevilges rådighedstimer til - skal være opgaver, hvortil der kan bevilges hjælp efter servicelovens bestemmelse om praktisk hjælp og personlig pleje.

80-16 Som udgangspunkt har man kun ret til hjælp efter serviceloven, hvis man opholder sig lovligt i Danmark.

Ministeren er i serviceloven bemyndiget til at fastsætte regler om, hvilke ydelser der kan medtages under midlertidige ophold i udlandet.

I udlandsbekendtgørelsen er der fastsat nærmere regler om, hvilke ydelser der bevares under midlertidige ophold i udlandet. Bekendtgørelsen angiver udtømmende, hvilke ydelser der bevares.

Hjælp til ekstra omkostninger i forbindelse med kortvarige ophold i udlandet forudsætter, at der er tale om ekstra omkostninger knyttet til hjælp efter serviceloven, som man har ret til at medtage efter udlandsbekendtgørelsen

Udover den hjælp, som bevares under midlertidige ophold i udlandet, kan man i særlige tilfælde få dækket ekstra omkostninger ved kortvarige ferieophold. Hvis der er forhold, som gør det særligt påkrævet, eller som er en afgørende forudsætning for gennemførelse af rejsen, ydes tilskud til ekstra omkostninger forbundet med den kortvarige ferie i udlandet. Det er dog en afgørende forudsætning, at der er tale om ekstra omkostninger, der er knyttet til den hjælp, som bevares under det midlertidige ophold i udlandet.

Hjælp til ekstra omkostninger ved kortvarige ophold i udlandet forudsætter, at der foreligger sådanne særlige tilfælde, at de ekstra omkostninger er særligt påkrævede, eller at de er en afgørende forudsætning for rejsens gennemførelse. De ekstra omkostninger skal være en konsekvens af, at personen med den nedsatte funktionsevne skal deltage i ferien. Hjælp til aflastning kan ikke bevilges efter en anden bestemmelse i serviceloven alene med det formål, at aflastningen kan tages med til udlandet.

66-16 Borgerstyret personlig assistance er et tilskud, som ydes til dækning af udgifter ved ansættelse af hjælpere til pleje, overvågning og ledsagelse. Kommunen skal tilbyde borgerstyret personlig assistance til borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har et behov, som gør det nødvendigt at yde denne ganske særlige støtte.

En borger har ikke ret til at medtage borgerstyret personlig assistance ved behandling og indlæggelser m.v. på sygehus
Det følger af sektoransvarlighedsprincippet, at den offentlige myndighed, der udbyder en ydelse eller en service, også er ansvarlig for, at den pågældende ydelse er tilgængelig for borgere med nedsat funktionsevne. Regionen har derfor til opgave at stille det nødvendige personale til rådighed ved gennemførelsen af behandlinger på sygehuset.

Kommunen kan dog fastsætte et serviceniveau, der giver mulighed for, at borgeren medtager hjælpere ved behandling på sygehuset.

60-16 Kommunen skal efter serviceloven yde kompensation til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne for de merudgifter, som er en konsekvens af funktionsnedsættelsen. Servicelovens regler om dækning af merudgifter kan ikke anvendes, hvis udgiften kan dækkes efter en anden bestemmelse i serviceloven eller efter anden lovgivning. Dette gælder også, hvis der i en anden bestemmelse eller lovgivning er gjort udtømmende op med, hvad der kan ydes hjælp til.

Kommunen skal efter serviceloven yde kompensation til borgere, der er bevilget borgerstyret personlig assistance.

Der skal udmåles et tilskud til dækning af direkte og indirekte omkostninger, der er forbundet med at ansætte hjælpere til hjælp i og uden for hjemmet.

Udgift til serviceeftersyn af lift i handicapbil kan ikke dækkes som en merudgift

Udgiften til serviceeftersyn af liften i en handicapbil kan ikke dækkes som en merudgift ved den daglige livsførelse. Der er i bilbekendtgørelsen gjort udtømmende op med, hvad der kan ydes hjælp til, for så vidt angår særlig indretning af bilen.

Særlig indretning og udgifter der følger deraf, er reguleret i servicelovens bestemmelse om støtte til bil og i bilbekendtgørelsen. Det er i bilbekendtgørelsen fastsat, at hjælp til reparation, udskiftning og afmontering af nødvendig indretning ydes efter behov. Det er endvidere fastsat, at der ikke efter servicelovens bestemmelse om støtte til bil kan ydes hjælp til udgifter, som følger af den særlige indretning, fx til rengøring og vedligeholdelse.

Udgift til serviceeftersyn af lift i en handicapbil kan dækkes efter bestemmelserne om borgerstyret personlig assistance

Udgiften til serviceeftersyn af liften i en handicapbil kan dækkes som en hjælperrelateret udgift, når borgeren er bevilget borgerstyret personlig assistance. Det skyldes, at serviceeftersynet er lovpligtigt, når liften benyttes som et arbejdsredskab for borgerens hjælper(e).

Når borgeren er bevilget borgerstyret personlig assistance efter serviceloven, er borgeren arbejdsleder.

Borgerens hjælper benytter liften, og liften er derfor at betragte som et arbejdsredskab. Når liften er et arbejdsredskab for en hjælper, er et årligt serviceeftersyn af liften i handicapbilen lovpligtigt.

Borgeren skal ikke have udgifter i forbindelse med den borgerstyrede personlige assistance. Kommunen skal derfor udmåle et tilskud til dækning af direkte og indirekte omkostninger, der er forbundet med at ansætte hjælpere til hjælp i og uden for hjemmet.

110-11 Udmåling af hjælp efter servicelovens bestemmelse om borgerstyret personlig assistance (BPA) skulle ske efter en individuel behovsvurdering med udgangspunkt i, hvad borgeren selv kunne klare. Ankestyrelsen fandt, at de ressourcer, som kommunen havde afsat til plejeopgaverne, ville kunne dække hjælpebehovet.

Ankestyrelsen lagde vægt på det oplyste om ansøgerens helbredsmæssige forhold og behov for personlig og praktisk hjælp. Ankestyrelsen fandt efter de lægelige oplysninger, at ansøgeren kunne være alene i kortere perioder. Ankestyrelsen fandt endvidere, at der var mulighed for at lave en tidsplan, således at hjælpen kunne ydes på de tidspunkter af dagen, hvor ansøgeren havde brug for den.

Øvrige principmeddelelser af betydning for udmålingen i sager om borgerstyret personlig assistance:

75-16 Personlig hjælp og pleje kan bevilges ud af hjemmet. Som personlig hjælp og pleje kan bevilges personlig hygiejne, af- og påklædning og hjælp til spisning m.v. Personlig hjælp og pleje er ikke begrænset til kun at finde sted i borgerens hjem, men kan også bevilges ud af hjemmet, f.eks. hvis borgeren skal besøge familiemedlemmer og har behov for hjælp til toiletbesøg.

Praktisk hjælp, der ligger i tæt tilknytning til nødvendige huslige og praktiske opgaver, kan bevilges ud af hjemmet. De praktiske opgaver i hjemmet, der falder ind under bestemmelsen i serviceloven om praktisk hjælp, er de tilbagevendende huslige pligter, der normalt udføres i forbindelse med bevarelsen af hjemmet. Det er f.eks. rengøring, tøjvask, indkøb, oprydning i hjemmet og praktisk hjælp til husstandens børn.

Praktisk hjælp eller støtte til praktiske opgaver i hjemmet omfatter også hjælp til f.eks. indkøb eller hjælp til at hente og bringe børn fra børnehaven. Det er derfor ikke den fysiske afgrænsning af hjemmet, der er afgørende for vurderingen af, om der er tale om en praktisk opgave, der ligger i hjemmet. Der skal være en naturlig sammenhæng mellem udførelsen af de praktiske opgaver i hjemmet og uden for hjemmet.

Andre praktiske opgaver, som ikke er nødvendige huslige opgaver eller ikke gør borgeren i stand til at klare sig på egen hånd, er ikke omfattet af den hjælp, der ydes som praktiske opgaver i hjemmet efter serviceloven. Det er f.eks. hjælp til vedligeholdelse af bolig, bilvask, havearbejde, renholdelse af udendørsarealer, udvendig vask af vinduer, snerydning m.v. Se håndbogen om § 100 i forhold til dækning af udgifter til håndsrækninger.

Det beror på en konkret vurdering af borgerens behov, om en opgave er en nødvendig praktisk opgave i tæt tilknytning til hjemmet.

3-19 *Kompensationsprincippet*

Formålet med kompensationsprincippet er, at borgere med en funktionsnedsættelse i videst muligt omfang bliver kompenseret for følgerne af funktionsnedsættelsen og stilles lige med andre borgere. Borgeren skal have mulighed for at leve så normalt et liv som muligt, herunder have et socialt liv og mulighed for at passe et arbejde.

Kompensationsprincippet giver ikke et krav på ubetinget compensation. Hjælp og støtte efter serviceloven kan alene bevilges efter en vurdering af formålet med den ansøgte hjælp og ud fra en konkret og individuel vurdering af borgerens samlede situation, behov, funktionsevne og ressourcer i husstanden.

Det primære mål med indsatsen er at gøre borgeren i stand til at klare sig selv eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten. Hvis det ikke er muligt at gøre borgeren i stand til at klare sig selv, bør indsatsen sigte mod at gøre borgeren i stand til at klare så mange opgaver selv som muligt.

Det er borgeren med funktionsnedsættelsen, som skal kompenseres for sin nedsatte evne til fx at varetage de praktiske opgaver i hjemmet. Det betyder, at en kommune skal tage udgangspunkt i de opgaver, som personen ville have bidraget med, hvis personen var rask.

Betydningen af den fælles husstand og borgerens og familiens samlede situation

Enhver person i husstanden skal bidrage til at løse sin andel af de praktiske opgaver i hjemmet. En kommune skal derfor bedømme borgerens samlede situation og om nødvendigt inddrage oplysninger om eventuelt andre medlemmer af husstanden.

En kommune kan lægge til grund, at et medlem af en husstand kan varetage sin forholdsmæssige andel af opgaverne i hjemmet, medmindre særlige forhold gør sig gældende. Det kan være forhold som fx helbred, ressourcer og livssituation eller lignende. Hvis dette er tilfældet, skal kommunen undersøge og vurdere, i hvilket omfang den enkelte i husstanden, i lyset af sin situation, er i stand til at deltage i at løse de fælles opgaver i hjemmet. Den forholdsmæssige andel nedsættes konkret til, hvad der kan begrundes i de særlige forhold.

Hvis det er et barn, der skal bidrage til at varetage opgaverne i husstanden, skal barnets modenhed indgå i vurderingen. Jo større og mere modent et barn er, des større kan forventningerne til barnets deltagelse i arbejdsopgaverne i hjemmet være. En kommune skal dog i hvert enkelt tilfælde sørge for, at kravene ikke går videre end de krav, der normalt stilles til børn i samme alder.

Hvis der fremkommer oplysninger, om at barnet ikke vil kunne håndtere opgaverne, skal kommunen foretage en konkret og individuel vurdering af, om der er særlige behov eller hensyn, der gør sig gældende i forhold til det enkelte barns samlede livssituation og ressourcer samt hvilke opgaver, barnet i forhold til sin modenhed kan forventes at klare.

Som eksempler, hvor det kan være relevant, at kommunen foretager en sådan afvejning af husstandens samlede ressourcer, kan nævnes sager om hjælp til praktiske opgaver i hjemmet, udmåling af timer til borgerstyret personlig assistance og merudgifter.

10-19 Formålet med at yde støtte efter serviceloven til voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer er at fremme den enkeltes mulighed for at udvikle sig og for at klare sig selv, eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten.

Støtten skal ydes med det formål at styrke den enkeltes egne muligheder og eget ansvar for at udvikle sig og udnytte egne potentialer, i det omfang det er muligt for den enkelte. Desuden er formålet at medvirke til at sikre, at den enkelte kan fastholde sit aktuelle funktionsniveau, og at yde kompensation, omsorg og pleje.

Servicelovens bestemmelse om rehabiliterende hjælp

Kommunen skal tilbyde et korterevarende og tidsafgrænset rehabiliteringsforløb til borgere med nedsat funktionsevne, hvis forløbet vurderes at kunne forbedre borgerens funktionsevne, og dermed nedsætte behovet for hjælp efter bestemmelsen om personlig pleje og praktisk hjælp. Vurderingen skal være konkret og individuel og tage udgangspunkt i borgerens ressourcer og behov.

Det er en betingelse for at bevilge et rehabiliteringsforløb, at borgeren er i personkredsen for bestemmelsen om personlig og praktisk hjælp i forhold til den konkrete opgave. Kommunen skal derfor tilbyde den nødvendige hjælp og støtte under rehabiliteringsforløbet.

Der skal træffes en afgørelse om hjælp efter bestemmelsen om personlig pleje og praktisk hjælp ved afslutningen af et rehabiliteringsforløb. Det samme gælder, hvis borgeren ikke ønsker at medvirke i et rehabiliteringsforløb

Serviceovens bestemmelse om personlig pleje og praktisk hjælp

Kommunen skal tilbyde hjælp eller støtte til personlig pleje og praktiske opgaver i hjemmet til borgere, som på grund af midlertidigt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer, har behov for det.

Hjælpen skal medvirke til, at borgeren kan fungere i hverdagen. Det primære mål med indsatsen er at gøre borgeren i stand til at klare sig selv. Hvis det ikke er muligt, bør indsatsen sigte mod at gøre borgeren i stand til at klare så mange opgaver selv som muligt.

Det er ikke afgørende, om borgeren rent fysisk er i stand til at udføre opgaverne, da personkredsen for personlig og praktisk hjælp også omfatter borgere, der på grund af en psykisk funktionsnedsættelse har svært ved at udføre fx praktiske opgaver i hjemmet eller varetage sin personlige hygiejne.

Serviceovens bestemmelse om socialpædagogisk støtte

Kommunen skal yde socialpædagogisk støtte til borgere med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og borgere med særlige sociale problemer, som medfører et behov for hjælp, omsorg, støtte eller optræning og hjælp til udvikling af færdigheder.

Socialpædagogisk støtte bevilges til borgere, der har ressourcer til at kunne klare sig selv på nogle områder, men samtidig har behov for hjælp på andre områder. Bestemmelsen kan også anvendes til opgaver i forbindelse med egenomsorg, hvor borgeren ikke har ressourcer til at klare sig selv.

Hvilken bestemmelse skal hjælpen bevilges efter?

Modsat bestemmelsen om korterevarende rehabiliteringsforløb er der i bestemmelserne om personlig pleje og praktisk hjælp eller socialpædagogisk støtte ikke et krav om, at borgeren skal kunne forbedre sine evner til at varetage opgaverne eller have potentiale til at kunne udvikle sine færdigheder.

Kommunen skal først og fremmest undersøge, hvad formålet med hjælpen er, herunder hvilken type opgave, der skal bevilges hjælp til.

Hvis formålet med hjælpen er, at borgeren skal have udført en opgave, der er af rent praktisk karakter, fx rengøring, skal hjælpen bevilges efter bestemmelsen om personlig pleje og praktisk hjælp, uanset hvad borgerens hjælpebehov mere konkret består i, eller om borgeren kan deltage i udførelsen af opgaven. Det betyder, at hvis borgeren har behov for personlig pleje og praktisk hjælp i form af motivering og guidning af en hjælper ved udførelse af opgaverne, skal hjælpen bevilges efter bestemmelsen om personlig pleje og praktisk hjælp.

Hvis der er tale om personlig pleje eller praktiske opgaver, skal kommunen vurdere, om et rehabiliteringsforløb kan nedsætte behovet for hjælp.

Motivering og guidning ved udførelse af de praktiske og personlige opgaver kan gives efter servicelovens bestemmelse om personlig pleje og praktisk hjælp, når det har sammenhæng med udførelsen af opgaven. Det gælder i de tilfælde, hvor den motiverende snak, guidning mv. om hjælpeopgaven (fx rengøring, bad m.v.) også har forbindelse til selve udførelsen af den praktiske og personlige opgave. Hjælperen er som udgangspunkt til stede under opgaven.

Hvis der er tale om opgaver, som ikke hører under bestemmelsen om personlig pleje eller hjælp til praktiske opgaver, skal kommunen overveje, om der er et hjælpebehov efter servicelovens bestemmelse om socialpædagogisk støtte. Det kan fx være hjælp til posthåndtering, økonomi, planlægning af struktur i hverdagen, egenomsorg mv. Hjælperen behøver ikke nødvendigvis at være til stede under udførelsen af de enkelte opgaver.

Særligt om sager om kontant tilskud

En borger med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har ret til kontant tilskud, hvis borgerens behov for personlig pleje og praktisk hjælp, afløsning og aflastning overstiger 20 timer om ugen. Tilskuddet kan i særlige tilfælde udbetales til nærtstående.

Betingelsen om mere end 20 timers hjælp om ugen udmåles efter bestemmelsen om personlig pleje og praktisk hjælp og bestemmelsen om aflastning og afløsning. Kommunen skal beregne borgerens samlede behov for personlig pleje og praktisk hjælp og afløsning eller aflastning i de 20 timer. Hjælp efter de nævnte bestemmelser er udtømmende.

Det er alene hjælp efter bestemmelsen om personlig og praktisk hjælp og afløsning/aflastning, der indgår i udmålingen af det kontante tilskud. Socialpædagogisk støtte eller anden hjælp indgår ikke.

Når kommunen har beregnet borgerens kontante tilskud, kan de timer, hvor borgeren får afløsning eller aflastning, fratrækkes udbetalingen af tilskuddet i samme omfang som den hjælp, borgeren ville have modtaget uden aflastningsopholdet, så der ikke sker dobbeltkompensation i forhold til pasningsbehovet. Den reelle udbetaling af tilskuddet kan efter fradraget godt komme under 20 timer om ugen.

Kommunen kan vælge, om den vil udbetale tilskuddet til nærtstående, hvis borgerens hjælpebehov overstiger 20 timer om ugen. Kommunen skal desuden vurdere, om nærtstående, som helt eller delvist passer borgeren, kan administrere ydelsen og tilrettelægge hjælpen.

11-19 Kommunen skal tilbyde praktisk støtte i hjemmet til madlavning eller madserviceordning til personer, som på grund af midlertidigt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer ikke selv kan lave mad.

Når kommunen skal bevilge støtte til madlavning, skal kommunen vurdere, om borgeren er i personkredsen for enten praktisk støtte til madlavning eller madserviceordning.

Praktisk støtte til madlavning eller madserviceordning

Ved praktisk støtte til madlavning i hjemmet laver hjælperen i samarbejde med borgeren maden. En madserviceordning er karakteriseret ved, at maden er produceret af andre uden deltagelse fra borgeren. Maden bliver typisk fremstillet udenfor borgerens hjem og leveret til en fast pris.

Efter formålet med bestemmelsen om personlig pleje og praktisk støtte skal borgere, der kan deltage i madlavningen med støtte, ikke bevilges madserviceordning, men i stedet praktisk støtte til madlavning. Det er ikke en forudsætning, at borgeren kan deltage i alle dele af madlavningen.

Om borgeren kan deltage i madlavning, beror på en konkret vurdering af borgerens funktionsevne, og om hjælpen vil bidrage dels til at vedligeholde fysiske og psykiske færdigheder, dels til at afhjælpe væsentlige følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Kommunen er som udgangspunkt berettiget til at henvise borgeren til madserviceordning, hvis borgeren på grund af sin funktionsevne ikke kan udføre nogen dele af de nødvendige opgaver i forbindelse med madlavning, og støtten dermed ikke kan bidrage dels til at vedligeholde færdigheder, dels til at afhjælpe væsentlige følger af borgerens funktionsevne eller særlige sociale problemer.

I visse tilfælde kan madserviceordning ikke dække borgerens hjælpebehov, selvom borgeren ikke kan samarbejde om madlavningen. Det kan fx være tilfældet, hvis borgeren har hjemmeboende børn, som borgeren har ansvaret for at lave mad til, og madserviceordningen ikke kan bevilges til borgerens børn. Eller hvis borgeren på grund af helbredsproblemer har behov for speciallavet mad, som ikke kan leveres via madserviceordningen. I sådanne tilfælde skal borgeren have praktisk støtte til madlavningen.

Kommunen skal tilrettelægge støtten i overensstemmelse med borgerens hjælpebehov.

Hvis borgeren er omfattet af personkredsen for støtte til madlavning og har behov for støtte til at kunne deltage i madlavningen, skal kommunen tilrettelægge støtten sådan, at borgeren får dækket sit støttebehov uanset borgerens boligforhold.

Betaling for de forskellige støtteordninger til madlavning

Når borgeren modtager praktisk støtte i hjemmet til madlavning, kan kommunen højst opkræve et beløb hos borgeren, der svarer til kommunens gennemsnitlige, langsigtede omkostninger, der kan henføres til produktion og levering af tilbuddet. Kommunen kan medregne direkte omkostninger (fx råvarer) og indirekte omkostninger (fx administration). Kommunen kan derimod ikke kræve betaling for omkostninger til personale, der yder hjælp til den praktiske opgave herunder madlavning.

Når borgeren modtager madserviceordning, kan kommunen – ud over betaling for udgifter der henføres til produktion og levering af tilbuddet – også opkræve betaling for personaleomkostninger. Hvis borgere bor i et botilbud, kan kommunen maksimalt kræve 3.685 kr. pr. måned (2019 niveau) for madserviceordning med fuld forplejning for beboeren.

Kun omkostninger forbundet med madserviceordningen må medregnes i borgernes egenbetaling.

VI. De konkrete mødesager

Personkreds:

Sag nr. 1: Stadfæstelse. Borgeren er ikke omfattet af personkreds, da hjælpebehovet ikke er så massivt og sammensat, at hjælpen ikke kan leveres på anden vis via hjemmehjælp og ledsageordningen. Der er ikke behov for overvågning.

Sag nr. 2: Stadfæstelse. Borgeren er ikke omfattet af personkreds, da hjælpebehovet ikke er så massivt og sammensat, at hjælpen ikke kan leveres på anden vis. Der er ikke behov for overvågning. Borgerens behov for én enkelt hjælper kan ikke alene begrunde en BPA-ordning.

Sag nr. 3: Stadfæstelse. Borger er bevilget personlig og praktisk hjælp i hjemmet, socialpædagogisk støtte og ledsageordning i 15 timer om måneden. Hjælpebehovet har ikke omfang, der gør det nødvendigt at yde en særlig støtte som borgerstyret personlig assistance.

Sag nr. 4: Stadfæstelse. Borger er ikke i stand til at fungere som arbejdsleder i en ordning med borgerstyret personlig assistance. Efter organtransplantering er der opstået kompliceret forløb med uspecifikke neurologiske symptomer, herunder hukommelsesbesvær. Det kommer blandt andet til udtryk ved, at borger ikke kan huske nye ansigter, glemmer aftaler, ikke kan efterkomme en 3-ledet kommando, går i stå og glemmer opgaven ved regning og ikke kan skrive en sætning/kommer ikke i gang.

Sag nr. 5: Stadfæstelse. Borger har behov for socialpædagogisk støtte, og sådan et behov kan ikke tilgodeses som en del af en ordning med borgerstyret personlig assistance.

Sag nr. 6: Stadfæstelse. Borger er ikke i stand til at fungere som arbejdsleder i en ordning med borgerstyret personlig assistance. Borger glemmer at informere sine hjælpere om møder med kommunen, ligesom borger ifølge en neuropsykologisk undersøgelse har begrænset overblik, en snæver arbejdshukommelse og en svag evne til at etablere effektive løsningsstrategier.

Sag nr. 7: Stadfæstelse. Borger har ikke behov for en særlige støtte, som alene kan ydes i en ordning med borgerstyret personlig assistance.

Sag nr. 8: Hjemvisning. Det er uklart, om borgeren på grund af et ønske om at være politisk aktiv og eventuelt stille op til kommunalbestyrelsen, kan være berettiget til en ordning med borgerstyret personlig assistance, eller om muligheden for at være politisk aktiv kan tilgodeses på anden vis.

Sag nr. 9: Hjemvisning. Det er ikke afklaret, om borger har et hjælpebehov, der nødvendiggør borgerstyret personlig assistance, ligesom det er ikke afklaret, om borger vil kunne fungere som arbejdsleder. Kommunen skal sammenholde borgers kognitive funktionsniveau med de konkrete opgaver, som er indeholdt i arbejdslederrollen.

Sag nr. 10: Hjemvisning. Sagen er ikke tilstrækkeligt oplyst til, at vi kan afgøre, om borger kan fungere som arbejdsleder. Kommunen kan ikke meddele afslag alene med udgangspunkt i, at borger ikke har et verbalt sprog. Kommunen skal undersøge, om borgeren kan kommunikere tilstrækkeligt på anden vis og varetage de typiske opgaver som arbejdsleder. Sagen indeholder videre oplysninger om, at borger ikke kan tage stilling under pludseligt opståede situationer. Kommunen skal også nærmere undersøge, om dette har betydning for borgers evne til at varetage de typiske opgaver som arbejdsleder.

Udmåling:

Sag nr. 11: Stadfæstelse. Kommunen har ændret det generelle udgangspunkt for beregning af tilskud til grundløn og arbejdstidsbestemte tillæg. Derudover har kommunen reduceret i antallet af timer til personalemøder. Kommunen kan ændre det generelle udgangspunkt for beregning af tilskud til hjælpernes grundløn og arbejdstidsbestemte tillæg, da det er det generelle udgangspunkt, der følges i kommunen, og derved sikrer ligebehandling af borgere med ordning med borgerstyret personlig assistance. Der er endvidere ikke særlige behov hos borger, der gør, at kommunen serviceniveau ift. tilskud til timer til personalemøder skal fraviges i den konkrete sag.

Sag nr. 12: Stadfæstelse. Borger skal tilbagebetale kontant tilskud, som borgeren har modtaget i sin ordning med borgerstyret personlig assistance, men som borgeren ikke har brugt.

Sag nr.13: Stadfæstelse. Borger har ikke ret til udbetaling af merudgifter i sin ordning med borgerstyret personlig assistance, ud over det kommunen har beregnet. Kommunen har udmålt en del af hjælpen som rådighedstimer, men borger er bevilget aktive timer til det beskrevne hjælpebehov, herunder også aktive timer til hjælp om natten.

Sag nr. 14: Hjemvisning. Det er uklart, om kommunens udmåling af timer i borgerens ordning med borgerstyret personlig assistance er tilstrækkelig til at tilgodese borgers behov. Borger har ikke som udgangspunkt ret til hjælp 24 timer i døgnet, og rådighedstimer skal primært bruges i forbindelse med spredte hjælpeopgaver.

Udlandsbekendtgørelsen:

Sag nr. 15: Ophævelse. Kommunen kan ikke stille krav til, hvordan borger skal tilrettelægge hjælpen i forbindelse med planlagte udlandsophold, som ikke overstiger en måneds varighed.

